

CAHİT ARF'lı Anılar

Baraka Dergisi, İstanbul ODTÜ Mezunları Derneği Yayın Organı, Aralık 2005, s10-11.

Hayatımın ODTÜ'lü yıllarına 1973 sonbaharında başladığımı hatırlıyorum. Matematik bölümü birinci sınıfta yüz elli *taze- adamdık*. Bize verilen ders programında yazan $\Phi 151$ -M13 ibaresini kahkahalarla birbirimize gösteriyor ve ne anlama geldiğini bilen birini arıyorduk. Buradaki Φ 'nin matematik derslerinin kodu olduğunu öğrenince pek çok arkadaşın morali bozulmuştu, artık bölümün kodu buysa varın girisini siz düşünün diyerek. $\Phi 151$ dersi ise Tuğrul Taner'in verdiği 18 kredilik *calculus* dersi çıktı. Diğer derslerimizin kredileri 10'u geçmezken, 18 kredilik bir dersten alacağımız notun hayatımızı nasıl etkileyebileceğini henüz bilemezdik elbette. Öte yandan M13, yaklaşık otuz yıl sonra adı "Cahit Arf Amfisi" olarak değiştirilecek olan ve hayatımızın büyük bir kısmını geçireceğimiz bölüm amfisiymiş meğerse.

Herşeyin olağan görüldüğü nadir bir ODTÜ gününde bizim grubun sosyal karıncası Reyyan1[1] babasının tavsiyesi üzerine matematik bölümündeki çok meşhur bir matematikçinin ofisine gidip onunla tanıştığını anlattı bize. Çok tonton bir dedeymiş. Dede diye bahsedilen kişinin yaşını tahmin etmeden önce o sıralar bizlerin henüz 19 yaşında olduğumuzu ve 30 yaşın üzerindeki herkesi içi geçmiş yaşlılar olarak algıladığımızı hatırlatmak isterim. Bizler bu tonton dedenin şöhretinin nereden kaynaklanıyor olabileceğinden çok Reyyan'ın tanımadığı bir hocanın kapısını çalıp içeri girebilme ve hatta ona "sizinle tanışmak istiyorum" diyebilme cesaretiyle ilgilenmiştik. Dolayısıyla ben de hayatımda ilk kez Cahit Arf adıyla karşılaşmaktan heyecan duymamış ama Reyyan'ın bu sosyal becerisine karşı şiddetli bir kıskançlık duymuştum.

Üçüncü ve dördüncü sınıflarda Cahit Arf'tan birkaç cebir dersi aldım. Hoca takımının kendisine kayıtsız şartsız saygı duymasına alışmış olmasına rağmen bizim küçük saygısızlıklarımızı ve şımarıklıklarımızı tebessümle karşılar, adeta bundan hoşlanırdı. Zaten Reyyan söylemişti tonton bir dede olduğunu.

Bu derslerden birinde Cahit hoca tüm dönem boyunca bir konuyu bütün ayrıntılarıyla anlattı. Konu çok eğlenceliydi ve Cahit hocanın bizlere de bulaşan bir heyecanı vardı. Cebirde ilk çalışılan yapılardan olan gruplar üzerine gerçekten merak uyandıran bir konuydu öğrendiğimiz. Bir grubun 'bölenlerini' bilirsek grubu kurabilir miyiz? Bunun ne zaman yapılabileceğini ve yapıyorsa kaç değişik şekilde yapılacağını veren hesaplar vardı ve biz, haddini bilmez lisans öğrencileri, bu hesapları yapıyorduk. Son haftaya girince Cahit hocanın bu konu hakkında anlatacakları bitti ve hafta boş geçmesin diye başka bir konu hakkında üstün körü bir kaç tanım yazıp bıraktı. Bize de dersin finalinin sözlü olacağını söyledi. Finale çok iyi hazırlandım. Öyle ki hangi iki grup verilirse verilsin sanki onları çarpar çurpar kaç değişik şekilde bir araya getirileceklerini on dakikada hesaplarım gibi geliyordu bana. Bu konuda bir lisans öğrencisine sorulabilecek tüm soruları ve cevaplarını biliyordum. Fakat finalde Cahit hocanın sorduğu sorular sadece o son hafta anlatmaya yeltenip de zamanı olmadığı için anlatamadığı konudan çıktı.

Yıllar sonra bu konu artık tatlı bir anıya dönüştüğünde, Gebze'de bir kahve molasında, Cahit hocaya da anlattım bunları. Hiç ummadığım bir şekilde üzüldü. Günlerce benden özür diledi. Oysa ortada özür dileyecek bir durum yoktu. Hatta bu standart bir uygulamadır biz hocalar arasında: sınıfta işlemek isteyip de yetiştiremediğimiz konuları finalde sorarız, öğrenciler o konudan mahrum kalmasını diye.

1[1] Reyyan Ayfer, Bilkent Üniversitesi Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama Bölüm Başkanı, ODTÜ Matematik 1978 mezunu. Yazarın sınıf arkadaşı.

ODTÜ'deki Cahit Arf anılarının sonuncusu bir referans mektubuyla ilgilidir. Son cebir dersi finalindeki felakete rağmen Cahit Arf'tan bir referans mektubu istedim, domuzluk olsun diye. Beni iyi tanımadığını, diğer hocalara sorup ondan sonra bir karar vereceğini söyledi. Ben zaten referans alacağım hocaları ayarlamıştım ama Cahit hocaya kırılmış gibi yapmayı ihmal etmedim, üzülün diye. Bir kaç ay sonra Cahit hoca beni koridorda görüp neşeyle selamladı. Bana iyi bir referans mektubu yazmaya karar verdiğini söyledi ve mektubu nereye göndermesi gerektiğini sordu. Ben de ona, beni daha önce reddettiği için küstüğümü ve mektubu başkasından aldığımı söyledim. Onu yanlış anlamış olduğumu söyledi ve benim umduğumdan da fazla üzüldü. Ondaki sonraki günlerde defalarca beni bulup aslında beni reddetmediğini anlatıp durdu. Beni kırmış olması ihtimaline bu kadar üzüleceğini tahmin etmiyordum. Ben sadece o finale kızmıştım!

Bu olayı tatlıya bağlamak için benim TÜBİTAK yurt dışı doktora burs sınavına gireceğimi öğrenip bir referans mektubu yazdı. Bu mektupta biraz abartmış olduğunu burs sınavı sözlüsünde Cahit Arf'ın mektubunun jüri üyeleri arasında gidip gelmesinden, ve jüri üyelerinin mektubu birbirlerine hararetle göstermelerinden anladım.

Doktoramı bitirip geri dönerken Cahit Arf'ın Arf halkalarıyla ilgili makalesini bulmuş ve bu konuyu ayrıntılarıyla incelemeye karar vermiştim. Cahit Arf'ın hâlâ hayatta olacağına hiç ihtimal vermiyordum. Öyle ya, o daha biz öğrenciyken dedeydi. Bu yüzden Arf halkalarıyla ilgilenmeye başlamama rağmen Arf'ı hiç sorup soruşturmam.

Türkiye'ye dönünce önce Boğaziçi'nde çalışmak istedim. ODTÜ'den bal almıştım ya artık başka çiçeklere de konmanın zamanıydı. Boğaziçi'nde beni çok iyi karşıladılar ama öylesine genç, saf, mutlu ve aptaldım ki bana İstanbul'da çalışabilmek için ailemden bir gelirim, kalacak bir evim olup olmadığını sormadan edemediler. Cahit Arf'ın hayatta ve Gebze'deki enstitüde olduğunu yine Boğaziçi'deki bu sohbet sırasında öğrendim. Yağmurlu bir günde Gebze'ye iş istemeye gittim. Cahit Arf'la asıl karşılaşmam odur.

Bundan sonraki üç yıl hayatımın en mutlu yıllarıydı²[2]. Cahit Arf'ın bir matematikçi olarak son dönemleriydi. Hızla yaşlanıyordu. Onunla paylaştığım her dakikanın ne kadar kıymetli olduğunu dahi algılamadan dolu dolu geçen bir üç yıl yaşadım. Mutluluğun temel ögesinin masumiyet olduğu söylenir. O yıllar hayatımın masumiyet yıllarıydı. Bazan Cahit hocayla konuşa konuşa benim dilim de onunkinden benzemeye başlardı. Mütemediyen peydah olan bir mevhumu yüksek mertebeye teşmil etmeye çalışır mamafih daima muvaffak olamazdım. Enstitüde bize dede torun gibisiniz derlerdi. İşte Cahit Arf'ı hep o Gebze yıllarının eskimeyen anıları içinde hatırlarım.

Enstitüden ayrıлып üniversite hayatına geçtikten sonra Cahit hocayla birkaç kez onun ODTÜ'deki meslektaşlarımı ziyareti vesilesiyle karşılaştım. Bize çözmemiz için bazı problemler bıraktı. Kendi el yazısıyla sayfalar doldurmuştu. Bunların fotokopilerini alıp, ilerde mutlaka okumak üzere sakladığım diğer makalelerin de içinde olduğu, o giren-çıkamaz dosyasına koyduğumu hatırlıyorum. Belki giderken bu dosyayı da yanıma alırım ve Gebze'de yarım bıraktığımız yerden devam ederiz.

Ali Sinan Sertöz,

26 Kasım 2005 Ankara

serto@bilkent.edu.tr

²[2] Gebze yıllarıyla ilgili anılarımı Bir Efsanenin Ardından adlı <http://www.bilkent.edu.tr/~sertoz/efsane.pdf> dosyasında bulabilirsiniz.